אן אופן פון אחדות ישראל.

* * *

ח. מ'האט געדעדט כמ"פ אז מ'געפינט אין מאמרי רבותינו נשיאינו (אויך אין די מאמרים פון דעם בעל הגאולה) אז אין די מאמרים רעדט זיך וועגן דער מעלה פון דעם זמן וועו דער מאמר איז געזאגט אדער געשריבן געווארן:

אין די מאמרים וואס זיינען (געזאגט אדער געשריבן געווארן) אין צוזאמענהאנג מיט חג הפסח לדוגמא, רעדט מען די מעלה פון חגה"פ, חג המצות, לגבי שאר כל הרגלים. ועד"ז אין די מאמרים פארבונדן מיט חג הסוכות, ראש השנה, יוהכ"פ, אדער שבועות וכיו"ב - רעדט זיך בכל אחד ואחד מהם וועגן זייער מעלה לגבי שאר כל הרגלים והמועדים, כולל אויך חגה"פ.

דארף מען פארשטיין: די אלע מאמרים זיינען דאך חלקים פון תורה אחת, תורת אמת - איז ווי שטימען די אלע זאכן צוזאמען, אז במאמר אחד רעדט זיך במעלת חגה"פ אויף שאר הרגלים, און במאמר שני רעדט זיך וועגן מעלת חגה"ס אויף שאר הרגלים, כולל חגה"פ וכיו"ב?

ט. איז דערויף דער ביאור (ווי עס שטייט בתורה עצמה):

אע"פ וואס "התורה הזו לא תהי' מוחלפת"[48] ניט קוקנדיק אויף שינויי מקום וזמן, האט אבער כל זמן וזמן זיין עבודה, זיין קרבן וכיו"ב, ועד"ז - זיין תורה. ווי מ'זעט עס אויך אין חלוקת התורה לשבועות השנה אדער למועדים ורגלים - אז יעדער שבוע אדער מועד כו' האט זיין חלק בתורה וועלכן מ'לייענט און מ'לערנט דעמולט. עד"ז אויך בנוגע למצוות - מצוות שהזמן גרמא - אז יעדער זמן האט זיינע מצוות וועלכע מ'דארף דעמולט מקיים זיין.

און דאס איז קיין סתירה ניט צו "התורה הזו לא תהי' מוחלפת", ווייל אויך אין דעם זמן (וועלכער האט זיין עבודה מיוחדת, תורה, מצוה וכיו"ב מיוחדת) - איז בתוקף כל התורה כולה וכל המצוות כולן; דער חילוק איז נאר דורך וועלכן "שער", דורך וועלכן חלק התורה, אדער מצוה - זיינען עולה, באותו זמן ובאותו מקום, כל חלקי התורה והתפלה והמצוות. און אין דעם (דורך וועלכן "שער" זיינען אלע תומ"צ עולה) זיינען דא די חילוקים:

בזמן אחד איז די מעלה דוקא בחגה"פ, און דעמולט זיינען

---

48) עיקר הט' מי"ג העיקרים - פיה"מ להרמב"ם פ' חלק יסוד התשיעי. ועוד.

אויך דא בתוקף שאר כל הרגלים והמצוות כו', אבער זיי זיינען עולה דורך דעם "שער" פון חגה"פ, ובזמן שני איז די מעלה דוקא אין חגה"ס, אבער דעמולט זיינען אויך דא בתוקף שאר כל הרגלים כו', נאר זיי זיינען עולה דורך דעם "שער" פון חגה"ס וכיו"ב בשאר הזמנים.

אין תורה ומצוות גופא זיינען אויך דא ענינים השווים בכל זמן ובכל מקום, אין וועלכע ס'זיינען ניטא קיינע שינויים. לדוגמא ווי דער ספר החינוך זאגט בהקדמתו[49], אז עס זיינען דא די שש מצוות הידועות אין וועלכע מ'איז מחוייב בכל זמן ובכל מקום;

און דערצו איז דא א צווייטער סוג בתורה ומצוות, ענינים התלויים בזמן אדער מקום: בנוגע לתורה - הלכות החג בחג[16]; בנוגע לקרבנות - קרבנות התלויים בזמן, ביז אז עבר זמנו בטל קרבנו[50].

און אין דעם צווייטן סוג זיינען דא די חילוקים בזמן ומקום, דורך וועלכן "שער" זיינען עולה אלע תומ"צ באותו זמן אדער באותו מקום.

און אין דעם זמן איז די מעלה דוקא אין דעם ענין ("שער") מיוחד, לדוגמא - חגה"פ, און די מעלה פון דעם ענין פועל'ט אויך בשאר כל הענינים וועלכע זיינען עולה דורך דעם "שער" בזמן זה.

ווי דאס שפיגלט זיך אויך אף אין הלכה [כמדובר כמ"פ אז יעדער ענין אין רמז פון תורה, דרוש התורה, פירוש התורה, פשט התורה - איז כלול מכל השאר]:

בשבת איז דא א מעלה ניט נאר אין די קרבנות היום (מצד מעלת היום), נאר די גמרא זאגט אין זבחים[51], אז קדושת שבת איז "אהנאי" און פועל'ט א שינוי ותוספות קדושה אויך אין דעם קרבן חמיד. דשבת לגבי די תמידין בשאר כל הימים.

ועד"ז איז די קדושה פון יוהכ"פ, און יעדן רגל ומועד פועל'ט אן עילוי בשאר כל הענינים ביום זה, אויך אין דעם קרבן תמיד שביום זה.

וואס דאס איז בדוגמא - בלשון פון פנימיות התורה - פון דעם "שער" דורך וועלכן עס זיינען עולה שאר כל התומ"צ.

י. עד"ז איז אויך פארשטאנדיק בנוגע צו יו"ד כסלו, אז אין דעם

---

49) אגרת המחבר לספר החינוך. 50) ברכות ו, א (ע"פ תוד"ה טעה - שם).
51) צא, רע"א.

SichosKodesh.com

טאג איז די מעלה דוקא אין יו"ד כסלו, און דאס איז דער "שער" דורך וועלכען עס זיינען עולה שאר כל הענינים.

און דעריבער, וועז עס קומט יו"ד כסלו דארף מען רעדן במעלת יו"ד כסלו לגבי שאר כל הזמנים, כולל י"ט כסלו.

ד.ה. אע"פ וואס אין זמן, מהלך השנים, איז י"ט כסלו געווען פאר יו"ד כסלו; איז אבער ביחד עם זה, לאחרי וויי ס'איז געווען די גאולה פון יו"ד כסלו - איז מצד מהלך ימי החודש, קומט אלעמאל פריער יו"ד כסלו און דערנאך י"ט כסלו.

מ'האט אמאל טאקע גערעדט דעם ביאור בזה, ווייל יו"ד כסלו איז בתור הכנה צו י"ט כסלו, דערפאר שטעלט זיך דאס אויך אויס אין זמן אז פריער קומט יו"ד כסלו און דערנאך י"ט כסלו; אבער אין דעם (די קדימה פון יו"ד כסלו פאר י"ט כסלו) איז אויך דא א מעלה אין יו"ד כסלו לגבי י"ט כסלו (ניט נאר אלס הכנה), וואס דערפאר קומט עס פריער בזמן.

און בשעת מ'שטייט ביו"ד כסלו, וואס דעמולט ווערט יו"ד כסלו דער "שער" וואס דרכו זיינען עולה כל הענינים, אפילו די ענינים פון י"ט כסלו, אפילו די ענינים פון ימי החנוכה שלאח"ז (אע"פ וואס חנוכה איז געווען א ריבוי שנים אפילו איידער י"ט כסלו איז געווען בגלוי, עאכו"כ יו"ד כסלו) - איז דעמולט דער זמן צו רעדן און מדגיש זיין די מעלה פון יו"ד כסלו, און מצד מעלה זו קומט עס בימי החודש פאר י"ט כסלו און פאר חנוכה.

יא. די מעלה פון יו"ד כסלו לגבי י"ט כסלו - זעט מען אויך בפשטות, עכ"פ ברמז הדברים - ובהקדים:

דער ענין הגאולה פון יו"ד כסלו און י"ט כסלו פארבינדט מען[52] מיטן פסוק[53] "פדה בשלום נפשי", ווייל די גאולות זיינען פארבונדן מיט פנימיות התורה און הפצת המעינות חוצה, די גאולות זיינען געקומען לאחרי א מאסר מצד א העלם והסתר אויף פנימיות התורה, און תורה בכלל טוט אויף ענין השלום - "תורה ניתנה לעשות שלום בעולם" (ווי דער רמב"ם שרייבט בספרו "הלכות הלכות" בסיום וחותם פון הלכות חנוכה[54]), און אין תורה גופא - ווערט שלום אויפגעטאן במיוחד ע"י פנימיות התורה.

---

52) ראה אגרות קודש אדה"ז (קה"ת, תש"מ) סי' לח. ועוד בנוגע י"ט כסלו. וראה "התמים" חוברת ב ע' עח (פו, ד) שביו"ד כסלו תרס"ז נאמר ד"ה פדה בשלום. וראה הוספה ל"בד קודש" ע' 22 בהערה. 53) תהלים נה, יט. 54) מספרי נשא ו, כג. וראה לקו"ש ח"ח ע' 349 ואילך.

דערפאר האבן די גאולות פארבונדן מיט (א העלם והסתר אויף) פנימיות התורה א שייכות מיוחדת מיט "פדה בשלום".

והביאור בזה:

רבותינו נשיאינו זיינען מבאר דער חילוק צווישן נגלה דתורה און פנימיות התורה: נגלה דתורה טוט אויך אויף דער ענין פון פדי' והצלה, אבער דאס איז א פדי' בדרך "מלחמה", כמבואר באגה"ק[55] פון רעיא מהימנא[56] אז אין נגלה דתורה דארף מען האבן א מלחמה מיטן העלם והסתר, ובלשון הפשוט - מיט די קשיות ורמינהו'ס ומחלוקת וואס זיינען דא אין נגלה דתורה. ובלשון חז"ל[57] - "עוקר הרים וטוחנן זה בזה": עקירה וטחינה איז ניט קיין ענין של שלום, דאס איז דאך אן עקירה, און דערנאך איז מען טוחן, כפשטות הענין פון קושיות ורמינהו'ס. און בשעת מ'איז מנצח די מלחמה, דורך פארענטפערן די קשיות ורמינהו'ס און מבאר זיין די ספיקות - ווערט די פדי'.

קומט אויס אז נגלה דתורה איז פארבונדן מיט א פדי' בדרך מלחמה. ובלשון הנ"ל - "עוקר הרים וטוחנן זה בזה".

משא"כ אין פנימיות התורה איז "לית תמן לא קשיא כו' ולא מחלוקת כו'"[58]. ד.ה. פדי' בשלום (ניט בדרך מלחמה) - "פדה בשלום".

און דער ענין פון פדי' בשלום בפנימיות התורה שפיגלט זיך אויך אפ אין נגלה גופא, אין דעם ממוצע צווישן נגלה און פנימיות התורה - תלמוד ירושלמי:

ס'איז מבואר בכ"מ[59] דער חילוק צווישן תלמוד ירושלמי און תלמוד בבלי: תלמוד ירושלמי איז פארבונדן מיט ארץ הקודש, "ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"[60], אויך בזמן הגלות (משחרב ביהמ"ק). משא"כ תלמוד בבלי איז פארבונדן מיט חוץ לארץ, וואס דארטן זיינען "עיני ה' אלקיך" ניט מאיר תמיד בגלוי, ביז בלשון הגמרא[61] - "במחשכים הושיבני[62]... זה תלמוד בבלי".

דעריבער, זיינען פאראן בכמות - ומזה מובן אויך באיכות - שלא בערך וויניקער קשיות ורמינהו'ס - וואס ענינם איז העלמות

---

55) סכ"ו. 56) בזח"ג קכד, ב. 57) סנהדרין כד, א. 58) רע"מ שם ואגה"ק שם. 59) ראה בארוכה שערי אורה ד"ה בכ"ה בכסלו פנ"ד ואילך. המשך תרס"ו ע' צ ואילך. סה"מ תש"ח ע' 121 ואילך. ועוד. 60) עקב יא, יב. 61) סנהדרין כד, א (עפ"י גירסת הר"ח). 62) איכה ג, ו.

SichosKodesh.com

והסתרים - אין תלמוד ירושלמי ווי אין תלמוד בבלי, אע"פ וואס אויך אין ירושלמי זיינען פאראן קשיות כו', ווייל אין תלמוד ירושלמי איז מאיר מער אור, "עיני ה' אלקיך", באופן תמידי ווי אין תלמוד בבלי וואס ווערט אנגערופן "במחשכים הושיבני".

עאכו"כ אין פנימיות התורה עצמה - איז דארטן "לית תמן לא קשיא כו' ולא מחלוקת כו'", מיט אלע לשונות וואס ער רעכנט אויס אין רעיא מהימנא[56], און דער אלטער רבי איז דאס מבאר באריכה באגה"ק שלו[55].

וואס דערפאר איז פנימיות התורה במיוחד פארבונדן מיטן פסוק "פדה בשלום נפשי" - פדי' בדרך שלום (ניט בדרך מלחמה). !FN און דאס איז אויך דער כללות הענין פון הפצת המעינות (פון פנימיות התורה) חוצה - וואס דאס טוט אויף דער ענין פון פדי' בשלום בכל העולם כולו ביז אין "חוצה".

יב. עפ"ז איז מובן וואס מ'פארבינדט די גאולות פון יו"ד וי"ט כסלו מיטן פסוק "פדה בשלום נפשי":

די גאולות פון יו"ד און י"ט כסלו זיינען געקומען לאחרי ווי ס'איז געווען דער גלות בתוך גלות פון דעם מאסר, מצד דעם העלם והסתר וואס מ'האט געוואלט מאכן אויף פנימיות התורה. בדוגמא ווי אין תלמוד ירושלמי (דער ממוצע צווישן נגלה ופנימיות התורה) איז אמאל אויך דא א קשיא אדער רמינהו וכיו"ב.

אבער הגם אז די גאולה ופדי' איז געקומען פון א העלם והסתר (אויף פנימיות התורה. בדוגמא ווי א קשיא אין תלמוד ירושלמי), אעפ"כ, ווייבאלד אבער ס'איז פארבונדן מיט פנימיות התורה, איז דאס ניט ווי די גאולה ופדי' בנגלה דתורה, בדרך מלחמה - בדוגמת "לכו לחמו בלחמי"[63], נהמא אפום חרבא ליכול[64], וואס דערפאר איז "לחם" אותיות ל'. ח'. מ'. מלשון מלחמה - נאר א גאולה בדרך שלום - "פדה בשלום".

דערפאר פארבינדט מען די גאולות מיט "פדה בשלום נפשי", ווייל דער תוכן פון "פדה בשלום נפשי" איז דער זעלבער ווי דער תוכן פון די גאולות - א פדי' וגאולה (בדרך שלום) פון פנימיות התורה, וואס ענינו איז שלום ("לית תמן לא קשיא כו' ולא מחלוקת"), מיט די כוונה צו ממשיך זיין די שלום בעולם דורך מפרץ זיין די מעינות פון פנימיות התורה חוצה.

יג. אין דערויף גופא זעט מען א חילוק צווישן דעם "פדה בשלום"

---

63) משלי ט, ה. 64) זח"ג קפח, ב.

פון יו"ד כסלו און דער "פדה בשלום" פון י"ט כסלו. א חילוק לכאורה למעליותא פון יו"ד כסלו לגבי י"ט כסלו. און עפ"ז וועט זיין מובן די מעלה פון יו"ד כסלו דורך וועלכן אלע ענינים (אויך פון י"ט כסלו) זיינען היינט עולה (וואס דערפאר קומט יו"ד כסלו פאר י"ט כסלו בימי החודש):

"פדה בשלום נפשי" איז פארבונדן מיטן שיעור תהלים סיי פון יו"ד כסלו און סיי פון י"ט כסלו, כידוע וואס דער אלטער רבי האט געשריבן[65] אז "כשקריתי בס' תהלים פסוק[53] פדה בשלום נפשי, קודם שהתחלתי פסוק שלאחריו, יצאתי בשלום מה' שלום". אבער מיט א חילוק עיקרי ביניהם:

ביו"ד כסלו איז "פדה בשלום" א חלק פון דעם שיעור תהלים כפי שנחלק לימי החודש. וואס דאס איז א תקנה קבועה פאר אלע אידן, אז מ'זאל זאגן דעם שיעור תהלים כפי שנחלק לימי החודש, ווי כ"ק מו"ח אדמו"ר שרייבט[66]. וואס דעמולט קומט אויס אז ביום עשירי בחודש - "עשירי יהי' קודש"[67] - כולל עשירי בכסלו, זאגט מען "פדה בשלום נפשי".

משא"כ בי"ט כסלו איז "פדה בשלום נפשי" א חלק פון דעם שיעור תהלים נאר בשעת י"ט כסלו קומט אויס ביום השלישי בשבוע, ווי דאס איז געווען בשנת הגאולה, און דערפאר האט דער אלטער רבי דעמולט געזאגט דעם פסוק "פדה בשלום". ווי כ"ק מו"ח אדמו"ר איז מבאר[68], אז מצד יום בחודש איז י"ט כסלו ניט דער טאג ווען מ'זאגט אין תהלים "פדה בשלום", אבער היות אז דער אלטער רבי האט אויך געזאגט תהלים "בשופי", ד.ה. אויך דעם שיעור תהלים כפי שנחלק לימי השבוע ("נוסף על הסדר הקבוע דאמירת תהלים כסדר ימי החודש"), און י"ט כסלו בשנה ההיא איז געווען ביום השלישי בשבוע, וואס זיין שיעור תהלים איז אויך כולל דעם פסוק "פדה בשלום" - דערפאר האט דאס דער אלטער רבי דעמולט געזאגט.

זעט מען דערפון די מעלה פון "פדה בשלום" ביו"ד כסלו לגבי "פדה בשלום" בי"ט כסלו: דער "פדה בשלום" ביו"ד כסלו איז באופן חדיר, בכל שנה ושנה, און בא כל אחד ואחד (ווייל אמירת שיעור תהלים כסדר ימי החודש איז א תקנה וחיוב קבוע פאר אלעמען). משא"כ דער "פדה בשלום" פון י"ט כסלו איז נאר אין א יאר ווען י"ט כסלו קומט אויס ביום שלישי בשבוע (אזוי איז געווען בשנת

---

65) אגרות קודש שבהערה 52. וש"נ. 66) במכתבו מט"ו סיון תרפ"ח (סה"מ תרפ"ח ע' קמז. אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ב ע' פא). ובכ"מ. 67) ל' הכתוב - בחוקותי כז, לב. וראה זח"ב רעא, א. 68) במכתבו מח' טבת תרצ"ו (קובץ מכתבים להתלים אהל יוסף יצחק ע' 200 ואילך. אגרות קודש ח"ג ע'..

SichosKodesh.com

הגאולה, און דערנאך איז אזוי אויך מזמן לזמן, אבער בכו"כ שנים איז דאס ניט ביום שלישי), ד.ה. ניט באופן תדיר, און אפילו וועו י"ט כסלו איז ביום שלישי - איז "פדה בשלום" בגלוי ניט בא כאו"א, נאר בא די וואס זאגן תהלים "בשופי", בהידור.

ד.ה. אויך בי"ט כסלו האט מען דעם ענין פון "פדה בשלום", אבער דעמולט איז דאס ניט מצ"ע באופן תדירי, ווייל מצד יום בחודש (י"ט כסלו) איז ניטא דער פסוק "פדה בשלום" אין דעם שיעור תהלים, נאר י"ט כסלו דארף דערביי אנקומען צו דער המשכה פון "פדה בשלום" מצד יום שלישי בשבוע (וועו ער קומט אויס ביום זה), אדער פון דעם "פדה בשלום" בעשירי בחודש כסלו, אז ער זאל אראפקומען און משפיע זיין אויך אויף די ענינים פון י"ט כסלו; און דערצו איז מען נאך מסייע די המשכה פון "פדה בשלום" בי"ט כסלו - דורך זינגען דעמולט א ניגון פון "פדה בשלום", ובפרט אז א ניגון איז פארבונדן און רירט אן אין פנימיות הנפש.

אבער דאס קומט ניט צו דעם "פדה בשלום" ביו"ד כסלו - וואס דעמולט קומט עס ארויס אין "נפשי יצא בדברו", ובאופן תדיר בכל שנה ושנה ובכאו"א, דורך אמירת שיעור תהלים ביום זה וואס האט אין זיך דעם פסוק "פדה בשלום", און מ'זאגט עס מצד חיוב (ניט נאר מצד "שופי", אן ענין של הידור).

וע"פ המדובר לעיל אז "פדה בשלום נפשי" איז דער תוכן הענין פון פנימיות התורה און הפצת המעינות חוצה - איז מובן, אז מצד אחד איז דא א מעלה אין יו"ד כסלו (די גאולה פון דעם מיטעלן רבי'ן) בענין פון התגלות פנימיות התורה און הפצת המעינות חוצה - כמודגש בזה וואס ביו"ד כסלו איז דא דער ענין פון "פדה בשלום" ("לית תמן כו' לא מחלוקת") באופן תדירי ושייך לכאו"א.

זעט מען דערפון די מעלה פון יו"ד כסלו אפילו לגבי י"ט כסלו, און דער עילוי וואס ווערט אויפגעטאן ביום יו"ד כסלו וועו אלע ענינים, אויך די פון י"ט כסלו, זיינען עולה דורך דעם "שער" פון יו"ד כסלו, און דער "שער" פון יו"ד כסלו, "פדה בשלום" שבו איז משפיע און טוט אויף אן עילוי אין י"ט כסלו.

יד. דער עילוי פון יו"ד כסלו וואס דעמולט איז דער ענין פון "פדה בשלום" בתדירות ושייך לכאו"א - האט א שייכות באופן ישר מיטן אופן לימוד החסידות (וואס ענינו איז "פדה בשלום", "לית תמן כו' לא מחלוקת כו'") פון דעם מיטעלן רבי'ן:

מ'זעט בפשטות דער חילוק צווישן אמירת חסידות פון די שלש אבות העולם - דער אלטער רבי, מיטעלער רבי און צ"צ - אז בא דעם מיטעלן רבי'ן איז דאס געווען בתידורת יותר ובהרחבה יותר

מערער (בכמות) ווי בא דעם אלטן רבי'ן און באם צ"צ[69].

טו. דערפון קומט אויך ארויס א הוראה בנוגע להמעשה הוא העיקר:

וויבאלד אז ביו"ד כסלו שטייט דער ענין פון "פדה בשלום נפשי" - הפצת המעינות חוצה וואס איז ממשיך פדי' בשלום בחוצה בכל העולם כולו - באופן תדירי ונצחי, איז דאס מעורר א אידן בחדירות צו טאן אין הפצת המעינות חוצה און ממשיך זיין פדי' בשלום בכל העולם כולו.

דאס הייסט בפשטות:

אויב מ'זאגט אז בכל השנה כולה דארף מען טאן אין הפצת המעינות חוצה, צו ממשיך זיין פדי' בשלום בכל העולם כולו, ועאכו"כ בשעת עס קומט י"ט כסלו ביום שלישי בשבוע, וועו מ'זאגט "פדה בשלום" מצד אמירת תהלים "בשופי" ובהידור, וואס איז נאכמער מעורר צו טאן אין הפצת המעינות חוצה בכל השנה כולה -

איז וויפל נאכמער איז דערצו מעורר יו"ד כסלו, וועו "פדה בשלום" איז אן ענין נצחי באופן תדירי. ובפרט כאמור לעיל, אז אמירת חסידות בא דעם מיטעלן רבי'ן איז געווען בתדירות ובהרחבה יותר ווי בא דעם אלטן רבי'ן און צ"צ.

ובפרט אז מ'קלייבט זיך דעמולט צוזאמען באופן פון ציבור, וואס דאָן האט מען דעם תוקף וזכות הרבים וואס גיט נאכמער נתינת כח ועידוד וזירוז צו מקיים זיין אלע החלטות וואס מ'נעמט דעמולט אן אויף טאן אין הפצת המעינות חוצה, כמבואר בארוכה בקונטרס החלצו[70].

טז. ובנוגע לפועל:

שטייענדיק ביו"ד כסלו, וועו "פדה בשלום נפשי גו' כי ברבים היו עמדי" איז באופן נצחי ותדירי, און דעמולט איז די גאולה פון דעם מיטעלן רבי'ן וואס ביי אים איז געווען אמירת חסידות בתדירות ובהרחבה כו', און דערצו קלייבט מען זיך דעמולט צוזאמען האט מען דערביי זכות רבים -

איז כשם ווי דעמולט איז די גאולה פון דעם מיטעלן רבי'ן, ובתר רישא גופא אזיל[71] - וועט דאס די גאולה באופן של פדי' בשלום פון אלע די וואס לערנען תורתו, אדער זיי זיינען מחליט צו

---

69) ראה גם "התמים" שבהערה 52 בריש העמוד. 70) תרנ"ט - פ"י. וראה גם שם פ"ז. 71) עירובין מא, א.

SichosKodesh.com

לערנען תורתו (אויב מאיזה סיבה שונה ומשונה האבן זיי דאס נאך ניט געטאן), ומחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה[72], איז די החלטה גלייך פועל במעשה בפועל[73].

אז דער לימוד פון תורת בעל הגאולה (ובכלל - פון חסידות) זאל זיין מיט מער הצלחה און מיט ווייניקער העלמות והסתרים, ווארום דאס רעדט זיך וועגן פנימיות התורה וואס "לית תמן כו' לא מחלוקת כו'", ביז אז מ'לערנט עס באופן פון שלום בפשטות מכל ענינים המבלבלים - "פדה בשלום",

סיי שלום בפמליא של מעלה, סיי שלום בפמליא של מטה[74], ווי חסידות טייטשט עס אפ (בלקו"ת[75]) - סיי שלום מצד דער נפש האלקית (פמליא של מעלה), סיי שלום מצד דער נה"ב והגוף (פמליא של מטה), ד.ה. אז זיי זיינען ביידע משלים, העלפן ארויס און זיינען מסייע די עבודה (פון לימוד פנימיות התורה), ניט נאר וואס דער גוף ועניניים גשמיים זיינען ניט מבלבל, נאר אדרבה ס'העלפט נאך ארויס די עבודה - כמאמר[76] "בכל לבבך[77] בשני יצריך", ביידע צוזאמען זיינען "נרוצה"[78] (לשון רבים).

און צוזאמען מיט "פדה בשלום" שבלימוד פנימיות התורה (שלום מצד נה"א ושלום מצד נה"ב וגוף) איז דאס - "פדה בשלום נפשי", אז מ'לערנט עס באופן "נפשי", בכל לבבך בשני יצריך ובהרחבה, אין אן אופן אז דאס ווערט אינגאנצן ער ("נפשי"), עס ווערט תורתו, ווייל ער האט זיך אין דעם אינגאנצן אריינגעלייגט. בדוגמא ווי דער אלטער רבי איז מבאר בנוגע צו מצות צדקה, אז זי איז "שקולה כנגד כל המצוות" ומקבלת את הגאולה, ווייל די פרוטה וואס ער גיט אפ לצדקה "הי' יכול לקנות חיי נפשו", דאס איז אינגאנצן ער, און בשעת ער גיט עס אפ לצדקה איז ער "נותן חיי נפשו לה'".

און צוזאמען מיט דער פנימיות התורה באופן פון "פדה בשלום נפשי", "בכל לבבך בשני יצריך", אז ביידע זיינען "נרוצה" - לויפט מען ("נרוצה") אנטקעגן לקבל פני משיח צדקנו, ותלמודו בידו - די הפצת המעינות און לימוד התורה בכלל, און מ'האט עס "בידו", ווארום ס'איז געווארן תורתו ווייל ער האט זיך אין דעם אינגאנצן אריינגעלייגט באופן "נפשי".

יז. און בשעת דער לימוד פנימיות התורה איז באופן פון "פדה בשלום נפשי" כנ"ל - וועט זיכער מקויים ווערן די הבטחה (כהמשך הכתוב בהשיעור תהלים דיו"ד כסלו) "כי ברבים היו עמדי", ווי

---

72) קידושין מ, א. 73) ראה סה"מ תש"ב ע' 87. 74) סנהדרין צט, ב. 75) מטות פה, ד ואילך. 76) משנה ברכות רפ"ט (נד, א). ספרי ופרש"י עה"פ ואתחנן ו, ה. 77) ואתחנן שם. 78) שה"ש א, ד.

אפגעטייטשט אין ירושלמי[79] (און דער צ"צ ברענגט עס אראפ[80]), אז דאס גייט אויף אנשי אבשלום, וואס פריער זיינען זיי געווען בהתנגדות צו "נפשי" פון דוד'ן, און דערנאך "התפלו עבורו" אז דוד זאל מנצח זיין.

דאס הייסט: לויטן ירושלמי איז דער פירוש הפשוט אין "ברבים היו עמדי" - אז דער שלום וועלט נמשך אויך אין עולם.

ובנדו"ד (בנוגע "פדה בשלום נפשי גו' כי ברבים היו עמדי" שביו"ד כסלו בקשר מיט לימוד פנימיות התורה און הפצת המעינות חוצה): אפילו אויב אמאל איז געווען עפעס א רבים וואס האבן ניט מסכים געווען אויף לימוד פנימיות התורה און הפצת המעינות חוצה, אדער א מיעוט וואס האבן דאס נאך ניט אנגענומען - איז בזכות רבותינו נשיאנו וועלט "ברבים היו עמדי", אז זיי זיינען מתפלל אז מ'זאל זיך מתגבר זיין על כל העלמות והסתרים, ביז אין אן אופן אז ס'וועלט פדי' בשלום אין לימוד התורה וקיום מצוותי' כולל פנימיות התורה והפצת המעינות חוצה.

ביז, כאמור, אין אן אופן פון פדי' בשלום בפמליא של מעלה ושלום בפמליא של מטה, אז אין דעם זיינען ניטא קיינע בלבולים מצד דעם גוף וכל ענינים גשמיים.

ובפשטות - אז מ'לערנט תורה, כולל פנימיות התורה, און מ'איז מקיים מצוותי' מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף באופן של שלום אמיתי.

וואס דאס איז אויך כולל - מפיץ זיין תומ"צ און די מעינות חוצה כפשוטה, דורך משפיע זיין אויף אנדערע אידן אז זיי זאלן אויך אזוי טאן. וואלט וועלן קען א איד האבן מנוחת הנפש בעצמו - וועלן ער זעט אז אויך אלע אידן ארום אים, אדער די צו וועלכע ער קען דערגרייכן, געפינען זיך אין א קו של חיים, ד.ה. תורה וואס איז "חיינו ואורך ימינו"[81], און אויב ניט קען ער זיך ניט אפרועגן: וואס הייסט אז ס'איז דא א איד וואס זיין לעבן איז תורה ("חיינו ואורך ימינו"), ואעפ"כ איז ביי דעם אידן נאך ניט "תורתו אומנתו", עכ"פ - שיעורים קבועים בתורה, וואס קבוע אינו בטל?!

במילא, בשעת א איד וויל האבן מנוחת הנפש איז דאס גופא פארבונדן דערמיט וואס ער טוט כל התלוי בו - ואין לך דבר העומד בפני הרצון - אז מ'זאל מצליח זיין, און "יגעתי ומצאתי"[82],

---

79) ברכות פ"א ה"ח. 80) אוה"ת להתלים (יהל אור) ע' רט. 81) בתפלת ערבית. 82) מגילה ו, ריש ע"ב.

SichosKodesh.com

איינווירקן אויף יעדער אידן וועלכן ער קען דערגרייכן אז ממנו יראו וכן יעשו, וואורום ער איז א "נר להאיר", להפיץ התורה ומצוותי'.

וואס דאס לייכט, און לייכט דורך דעם חושך הגלות, און ס'ווערט "ולכל בני ישראל הי' אור במושבותם" נאך זייענדיק אין גלות, בדוגמא ווי ס'איז געווען שוין בגלות מצרים[83] בפעם הראשונה אז "לכל בנ"י הי' אור במושבותם".

און מ'נוצט אויס דעם גלות נאר אויף דארטן "זען" (מיטן אור וואס לייכט נאך אין גלות) די "כלי כסף וכלי זהב", בכדי עס זאל זיין "ונצלתם את מצרים"[84] - בכדי מיטצונעמען אלע ניצוצי קדושה וכל השייך לזה וואס זיינען דא בזמן הגלות[85], ובדרכי נועם ושלום,

און גיין מקבל זיין פני משיח צדקנו. און וויבאלד אז מ'האט שלימות אין תורה ומצוותי' - גייט מען בשלימות, ע"ד "ויבוא יעקב שלם"[86], ביז מ'קומט אין "ארץ כנען", וואס פון "ארץ כנען" האט מען איבערגעמאכט אז זי איז געווארן ארץ ישראל,

און מ'גייט אין אופן ווי בא יעקב'ן איז געווען - "ויבוא יעקב שלם עיר שכם אשר בארץ כנען גו' ויקן את חלקת השדה גו'" אין שכם, ד.ה. אז פון "חלקת השדה" בשכם שבארץ כנען ווערט "חלקנו" פון אידן, און אין דעם "חלקנו" ווערט - "מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו"[87],

במהרה בימינו ממש.

* * *

יח. מ'האט פריער דערמאנט אז דורך תורתו של בעל השמועה, ווערט "רואה בעצמו כאילו בעל השמועה עומד לפניו".

ובנוגע דעם בעל הגאולה האט מען דאך אין דעם קיין ברירה ניט, ווייל מ'ווייסט ניט תמונתו, דארף מען דערביי אנקומען צו דעם וואס "אנא נפשי כתבית יהבית", וואס ער האט זיך אריינגעשריבן אין זיין תורה,

און ער האט זיך משתדל געווען (נאך בחיים חיותו בעלמא דין), שלא בערך מערער ווי שאר רבותינו נשיאינו, צו מפרסם זיין תורתו, ביז אין אופן פון "יפוצו מעינותיך חוצה"[88].

---

83) בא י, כג. 84) שמות ג, כב. 85) ראה לקו"ש חכ"א ע' 15 ואילך.
86) פרשתנו (וישלח) לג, יח. 87) בתפלת השחר. 88) ראה אגה"ק דהבעש"ט - נדפסה בסוס בן פורת יוסף. כש"ט (הוצאת קה"ת) בתחלתו.

בס"ד. שיחת אור ליום ג' פ' וישלח, יו"ד כסלו ה'תשמ"ה.

הנחת הוו' בלוי מוגה

א. "פותחין בברכה",

ווי דער אלטער רבי איז פותח דער אגרת הראשונה (ראשון שבראשון) פון אגרת הקודש (לויט ווי מ'האט מסדר געווען זייענע אגרות[1]) - "פותחין בברכה" (כמדובר כמ"פ[2]),

וואס דאס איז מאשר און ברענגט אראפ בפועל, אז ווען אידן קלייבן זיך צוזאמען איז "פותחין בברכה",

ועד כדי כך אז אפילו ווען צוויי אידן טרעפן זיך אין רשות הרבים, ובאיזה אופן שיהי', איז מנהג ישראל אז התחלת השיחה שביניהם הויבט זיך אן מיט זאגן "שלום עליכם", ד.ה. פותחין בברכה, און אויך דעם וועמען מ'זאגט עס איז מסיים (התחלת השיחה ביניהם) מיט דעם זעלבן ענין השלום (נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן[3]) - "עליכם שלום".

נאר וויבאלד אז א איד וויל אלעמאל עפעס מוסיף זיין (ווי מ'פלעגט זאגן ע"ד הצחות) - איז ער ניט בלויז מאשר און מסכים צו דעם וואס חבירו האט אים באגריסט "שלום עליכם", נאר ער איז משנה ומוסיף ומחדש - "עליכם שלום" (פריער "עליכם", דערנאך "שלום").

ב. והביאור בזה:

דאס וואס מ'זאגט אז א איד וויל אלעמאל עפעס מוסיף זיין איז אייגנטלעך תכלית הבריאה שלו - ער זאל ווערן א "שותף להקב"ה במעשה בראשית"[4] און או"פטאן (כביכול) במעשה בראשית, אז אע"פ וואס מצד די בריאה פון דעם אויבערשטן איז זי "טוב מאד"[5], שטייט אבער ווייטער[6] "אשר ברא אלקים לעשות", וואס דאס מיינט "לתקן", ווי ער איז מפרש אין מדרש רבה[7] (מיט כמה דוגמאות בדבר), ד.ה. אז דער איד דארף מתקן זיין די בריאה.

ועד"ז בעניננו:

בשעת צוויי אידן טרעפן זיך צוזאמען איז "פותחין בברכה", מיטן ווארט "שלום" - "שלום עליכם". וואס שלום איז כללות כל הברכות, אם שלום כאן הכל כאן, ווי רש"י שרייבט בפירושו על

---

1) ראה הסכמת "בני גאון המחבר" לתניא. 2) ראה גם לקו"ש חכ"ד ע' 641 בהערה ד"ה פותחין בברכה. 3) ספר יצירה פ"א מ"ז. 4) ל' חז"ל - שבת י, א. קיט, ריש ע"ב. וראה לקו"ש חט"ו ע' 94 ואילך (סעיף ד), וש"נ. 5) בראשית א, לא. 6) שם ב, ג. 7) פי"א, ו ובפרש"י שם.

התורה[8] (וואס מזה מובן אז דאס איז פארשטאנדיק אפילו בהבנה פון א בן חמש למקרא), אז "אם אין שלום אין כלום..השלום שקול כנגד הכל".

ונעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן - איז אויך דער איד וועמען מ'באגריסט "שלום עליכם" איז מסיים מיט דעם זעלבן ענין השלום;

אבער היות אז ער איז א איד, ותכלית בריאתו איז צו מוסיף ומחדש זיין אין דער בריאה, דעריבער איז ניט מספיק וואס ער חזר'ט איבער און איז מאשר וואס דער ערשטער איד האט אים געזאגט ("שלום עליכם"), נאר ער איז מוסיף ומחדש בזה און זאגט (ניט "שלום עליכם", נאר) "עליכם שלום", פריער "עליכם" און דערנאך "שלום", אז אפילו נאך דעם וואס ס'איז דא דער ענין פון "עליכם" לשון רבים קען אויך זיין דער ענין פון "שלום", וואס דאס איז א חידוש גדול יותר ווי "שלום עליכם". והביאור:

בשעת דער ערשטער איז פותח מיט זאגן "שלום עליכם" (פריער "שלום" און דערנאך "עליכם"), "שלום" איידער ס'איז דא די חלוקה לרבים ("עליכם"), איז דאס טאקע א פתיחה בשלום, וואס (שלום) איז כולל כל הברכות, אבער דערנאך זאגט ער אז דאס איז "עליכם" לשון רבים, וואס רבים גיט א מקום אויף פירוד, עכ"פ אויף התחלקות;

בשעת אבער דער צווייטער איד (צו וועמען ער זאגט "שלום עליכם") ענטפערט צוריק "עליכם שלום", ד.ה. ניט נאר וואס ער חזר'ט איבער און איז מאשר וואס דער ערשטער האט אים געזאגט דורך איבער'חזר'ן "שלום עליכם", וואס דעמולט באקומט עס א חיזוק הכי גדול, ווייל ס'איז "על פי שני עדים גו' יקום דבר"[9], ובפרט אז מיעוט רבים שנים[10], איז דאס כולל אויך דער חיזוק ותוקף פון א רבים - נאר בהוספה לזה איז ער נאך מוסיף א חידוש, אז ער זאגט דאס אין א פארקערטער סדר, און ניט סתם פארקערט, נאר דער פארקערט זיינער איז - אז אנשטאט "שלום עליכם" זאגט ער "עליכם שלום", פריער "עליכם" לשון רבים און דערנאך "שלום" - טוט ער דורך דעם אויף חידוש (לגבי "שלום עליכם" וואס לאחרי השלום לאזט עס אן ארט אויף פירוד והתחלקות) אפילו לאחרי דער ענין פון רבים והתחלקות ("עליכם") איז אויך דא דער ענין פון שלום.

בסגנון אחר[11]:

---

8) בחוקותי כו, ו מתו"כ שם. 9) שופטים יט, טו. 10) נסמן בלקו"ש חכ"א ע' 111 הערה 21. 11) ראה גם לקו"ד ח"ג תקלו, א-ב. ס' השיחות תש"ג ע' 25.

"שלום עליכם" איז אין א סדר מלמעלה למטה: מ'הויבט אן מיט "שלום" וואס איז שמו של הקב"ה[12], און דערנאך איז מען ממשיך אז דער "שלום" זאל זיין "עליכם" (לשון רבים), למטה אין עלמא דפרודא[13].

"עליכם שלום" איז אין א סדר הפוך - מלמטה למעלה: מ'הויבט אן מלמטה, בעלמא דפרודא, וואס דארט איז א מציאות פון "עליכם" לשון רבים (עלמא דפרודא), און דארטן ברענגט מען דעם ענין השלום ("עליכם שלום"), ואדרבה - מ'נוצט אויס דעם מטה אז דורך אים זאל דער שלום זיין בתוקף הכי גדול, בלשון הידוע[14] - יתרון האור מתוך החושך ויתרון החכמה מתוך הסכלות.

וואס אויף דעם ענין זיינען פאראן כמה וכמה דוגמאות, ובפשטות זעט מען דאס אין אופן פסקי ההלכות שבתורה:

דער דין איז אז סנהדרין מוזן זיין במספר של רבים, א ריבוי דיעות, וואס "אין דיעותיהן שוות"[15], ביז אז "הרב ותלמידו אין מונין להן אלא אחד"[16], זיי ווערן געערעכנט ווי איינער, וויל זיי האבן איין דעה, וואס דא זעט מען אז די הדגשה אין סנהדרין איז עס זאל זיין דער "עליכם", ד.ה. די התחלת השקו"ט איז באופן פון "עליכם" ל' רבים, און אזוי בלייבט אויך שפעטער אז יעדערער האט זיין דעה בענינים אחרים, אבער בנוגע לענין זה איז די מסקנא אז פון דעם "עליכם" קומט מען צו "שלום", צו לשון יחיד, אז מען טראגט ארויס א דין אחד, "אחרי רבים להטות"[17], ביז אז אויך דעת המיעוט בענין זה ווערט כדעת הרוב[18].

ג. און דער ענין וואס ווערט אויפגעטאן דורך כללות הענין פון "שלום עליכם" און "עליכם שלום", די המשכת השלום מלמעלה למטה און דער נאך די העלאה פון די "רבים" אין א מצב של שלום - איז דער יסוד פון דער עבודה פון בני ישראל בעולם.

אידן זיינען דאך א "גוי אחד בארץ"[19], במילא קען מען פרעגן, ווי קומט עס אז צווישן זיי איז פאראן א מציאות של ריבוי?

נאר דער פשט איז, אז וויבאלד די כוונה איז, זייער המשכת

---

12) שבת י, ב. 13) ראה תניא ספל"ג. לקו"ת טז, א. זח"א קנח, א. ח"ב רלד, סע"א. ובכ"מ. 14) ע"פ ל' הכתוב - קהלת ב, יג. הובא בתניא שם (מב, ב). וראה ס' הערכים-חב"ד ערך אור - ביחס לחושך ס"ח, וש"נ. 15) ראה ברכות נח, רע"א. סנהדרין לח, א. ועוד. 16) סנהדרין לו, א. רמב"ם הל' סנהדרין פי"א ה"ז. 17) משפטים כג, ב. 18) ראה לקו"ש חכ"א ע' 112 ובהערות 31, 33. 19) ש"ב ז, כג. דה"א יז, כא.

האחדות בעולם זאל זיין באופן כזה אז דאס זאל דורכנעמען דעם ריבוי שבעולם, אז עס זאל זיין "עליכם שלום" מלמטה למעלה, דעריבער זיינען זיי אויך באשאפן געווארן באופן של ריבוי.

אבער די פנימיות ותכלית כל הענינים שבעולם איז עס זאל ווערן א שלום אמיתי באופן של אחדות אמיתית[20].

וואס היות אז דאס איז די פנימיות ותכלית הרצון שבכל הריבוי שבעולם, במילא ווערט דער גאנצער עולם נמשך נאך דעם, כתורת הבעש"ט הידועה[21] אז במקום שמחשבתו של אדם שם הוא נמצא, וידוע די ראי' לדבר פון הלכות עירובין וכו'[22].

ד. ביאור הענין בפרטיות יותר:

די התחלה פון עם ישראל איז דאך געווען באופן פון "אחד הי' אברהם"[23], אן ענין של אחדות אן קיין ריבוי.

אבער אעפ"כ איז עס ניט געבליבן באופן כזה, נאר פון אברהם'ן איז ארויסגעקומען גאנץ עם ישראל מיט א ריבוי פרטים.

וכידוע[24] אז עם ישראל ווערט נחלק בכללות אויף צוויי סוגים כלליים פון "מארי תורה" ו"מארי עובדין טבין", ישכר וזבולון[25], תמכין דאורייתא און תלמידי חכמים.

ובפרטיות יותר - ווערט עם ישראל פאנאנדערגעטיילט אויף די עשרה סוגים[26] פון "ראשיכם שבטיכם גו' מחוטב עציך עד שואב מימיך"[27].

וואורום כאטש עס שטייט אין פסוק בנוגע צו די עשרה סוגים פון אידן "אתם נצבים היום כולכם", וואס דאס מיינט "לאחדים כאחד" (ווי דער אלטער רבי טייטשט אפ אין לקו"ת[28]), מיינט עס אבער ניט אז עס דארף ניט זיין קיין התחלקות לעשרה סוגים[29].

אדרבה, היות מ'דארף מברר זיין און מעלה זיין און מזכך זיין די גאנצע וועלט, ביז עס וועט ניט בלייבן קיין איין נקודה

---

20) ראה גם שיחת י"ט כסלו שנה זו סנ"ד ובהנסמן שם. 21) כש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות סל"ח. וש"נ. 22) ראה לקו"ש ח"ח ע' 348 בהערה ד"ה תורת הבעש"ט. ח"כ ע' 426. וש"נ. 23) יחזקאל לג, כד. 24) ראה אגה"ק ס"ה (קט, א). ביאוה"ז - לאדהאמ"צ כה, א-ב. ולהצ"צ ע' קלד. 25) ראה פרש"י ויחי מט, יג. ברכה לג, יח. 26) ראה לקו"ת ר"פ נצבים. מזח"ב פב, א. 27) נצבים כט, ט-י. 28) שם. 29) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1141 ואילך. חכ"ג ע' 57 ואילך.